

ספר חדש- פרשת הקישון צלול ועכור

ספר חדש בהוצאת מכון מופ"ת, שופך אור חדש על פרשת הקישון וחיילי השייטת. סמדר בן-אשר, מציגה את הדילמות ואת נקודות המבט השונות על הפרשה הזו במטרה לפתח שיח חברתי נוקב לבנייה משותפת של חברה המבוססת על ערכי צדק, שוויון וערבות הדדית.
מאת: שמעון בן עמי 6/3/2016

פרשת הקישון - צלול ועכור

עם הקמת ועדת החקירה הממלכתית בראשות השופט מאיר שמגר בשנת 2000, ד"ר סמדר בן-אשר החלה לחקור את פרשת הקישון. היא נכחה בדיוני הוועדה, תוך שהיא מלווה את מאבק הורי לוחמי השייטת שדרשו שהמדינה תיקח אחריות על לוחמי הקומנדו הימי שהתאמנו בנחל הקישון המזוהם. בן-אשר, מבקשת להאיר על פרשת הקישון ועל היבטיה החברתיים, המשפטיים, המדעים, התקשורתיים והערכיים כשהנרטיבים של חיי הלוחמים ומשפחותיהם שלובים בסיפור החברתי הקולקטיבי.

הספר "פרשת הקישון – צלול ועכור", של ד"ר סמדר בן-אשר, בהוצאת מכון מופ"ת והקיבוץ המאוחד, מציג את התהליך שעברו לוחמי השייטת, שחונכו במהלך שירותם לנאמנות למדינה בלי סייגים וגבולות. ההחלטה לעתור לבג"ץ, הציפה אצל רבים מהם תחושת בגידה. בן-אשר מתייחסת לקבוצות שנוצרו בקרב ההורים בעקבות חשיפת הפרשה ולאחר שמחלת הסרטן פגעה ברבים מהם, "שוברי השתיקה" - אלה שהצטרפו למאבק בניהם ו"שומרי השתיקה" - אלה שבחרו לשמור על מערכת הערכים עליה גידלו את ילדיהם ולא להצטרף למאבק.

היבט נוסף המוצג בספר, הוא הזווית של דיגי נחל הקישון שנחשפו גם הם לחומרים הרעילים במי הקישון, אך להבדיל מלוחמי השייטת, סיפורם נדחק לשוליים. בנוסף, הסתירות הקשות בעדויותיהם של מפקדי השייטת לגבי תאריך הפסקת הצלילות בקישון והסיבה לכך, גם הן מוצגות באופן נוקב וכואב. בן-אשר מבקשת בספרה להדגיש את שאלת האחריות של השלטון, החברה והתקשורת לגבי צורת החיים שבה אנו מבקשים לחיות בה ואלו ערכים אנו כחברה חייבים לבסס. כתיבת הספר נבע ממקום חברתי ואישי: בן-אשר מספרת על חייה לצד בעלה שהתאמן במסגרת שירותו הצבאי בנחל הקישון, חלה ונפטר ממחלת הסרטן, ועל דרישתה ללמידה של הדינמיקה הפנים-ארגונית של מוסדות המדינה, שלא דרשו מהמפעלים לשמור על נכסי הטבע והסביבה ולקחת אחריות על הזיהום והפגיעה בבריאותם של החיילים והאזרחים.

הספר מחולק לשישה פרקים: שלושת הפרקים הראשונים עוסקים באלה שעמדו במרכז הפרשה: הלוחמים והוריהם, הדייגים. הפרק הרביעי עוסק בשאלת הקשר הסיבתי בין הצלילות במי הקישון ובין ריבוי התחלואה בקרב לוחמי חיל הים והדייגים. הפרק החמישי מזמין לדיון נוקב בשאלות החברתיות, המוסריות והערכיות שנותרו בלתי פתורות מאז חשיפת הפרשה. הפרק האחרון, חושף את הרשתות החברתיות המיטיבות והאנשים שפגשה בן-אשר במהלך ההתמודדות שלה ושל משפחתה עם משבר המחלה והאובדן.

ד"ר סמדר בן-אשר, לשעבר פסיכולוגית מחוזית של משרד החינוך. כיום, ראשת התכנית ליעוץ חינוכי במכללה האקדמית ע"ש קיי בנגב, חברת סגל במרכז מנדל למנהיגות בנגב ומרצה מן החוץ במחלקה לחינוך באוניברסיטת בן גוריון.